

Annwyl Cyfarwyddwr

Adolygiad AGC o Berfformiad Awdurdod Lleol

Cyhoeddwyd ein cod ymarfer ar gyfer adolygu gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol ym mis Ebrill 2019 a oedd yn amlinellu ein bwriad i ysgrifennu a chyhoeddi llythyr blynyddol i awdurdodau lleol a fydd yn:

- rhoi adborth ar weithgarwch arolygu a gwerthuso perfformiad a gwblhawyd gennym yn ystod y flwyddyn;
- adrodd ar y cynnydd y mae'r awdurdod lleol wedi'i wneud o ran gweithredu argymhellion o arolygiadau a/neu adolygiadau ymarfer plant ac oedolion;
- amlinellu ein blaenraglen waith.

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi ein hadolygiad o berfformiad Cyngor Sir Ddinbych yn y ffordd y mae'n cyflawni ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol statudol. Mae'n dilyn pedair egwyddor Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a'r ffordd rydym yn cefnogi gwelliant; dull sy'n gynyddol gydweithredol ac yn seiliedig ar gryfderau. Bwriad y llythyr yw cynorthwyo'r awdurdod lleol a'i bartneriaid i wella'n barhaus.

Caiff y cynnwys ei lywio gan weithgarwch gwerthuso perfformiad AGC yn ystod y flwyddyn. Roedd hyn yn cynnwys nifer o ymweliadau ymgysylltu â phlant sy'n derbyn gofal a gofalywr maeth, gweithgareddau â ffocws mewn canolfannau timau i adolygu ffeiliau achos a darllen dogfennaeth yr awdurdod ei hun.

Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC)
Swyddfa Caerfyrddin
Llywodraeth Cymru
Adeiladau'r Llywodraeth
Heol Picton
Caerfyrddin
SA31 3BT
www.arolygiaethgofal.cymru

☎ 0300 790 0126
☎ 0872 437 7303
✉ CIWLocalAuthority@gov.wales

Care Inspectorate Wales (CIW)
Carmarthen Office
Welsh Government
Government Buildings
Picton Terrace
Carmarthen
SA31 3BT
www.careinspectorate.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Gwnaethom drafod y materion hyn ynghyd â'n gweithgarwch gwerthuso perfformiad arfaethedig ar gyfer 2019/20 â chi yn y cyfarfod Adolygu Perfformiad blynyddol ar 30 Ebrill 2019.

Crynodeb o gryfderau a meysydd i'w gwella yn unol ag egwyddorion y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant

- Lles

Mae llesiant a hyrwyddo annibyniaeth yn eitemau pwysig ar yr agenda ac maent yn cael eu hymgorffori mewn gwasanaethau ar bob lefel o fewn awdurdod lleol Sir Ddinbych.

Mae'r Pennaeth Gwasanaethau Plant ac Addysg yn darparu arweinyddiaeth gref a phwyslais clir ar bwysigrwydd llesiant wrth alluogi plant i fod yn ddiogel, yn hyderus ac i allu dysgu. Clywsom am y gwaith o atgyfnerthu cydberthnasau newydd rhwng staff yn y gwasanaethau cymdeithasol ac ysgolion, ac uchelgais i gefnogi mwy o rieni, teuluoedd a phlant i geisio cymorth cyn iddynt gyrraedd argyfwng.

Yn unol â'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, rydym yn annog yr awdurdod lleol i barhau i gydnabod ymyrryd yn gynnar ac atal fel dyletswyddau statudol sy'n gallu gwneud gwahaniaeth i blant a lleihau'r galw ar gyllidebau. Rydym yn cydnabod pryder uwch-reolwyr ynghylch cyllid grant ar gyfer dyletswyddau statudol a heriau cyllid tymor byr i gynllunio ariannol cynaliadwy.

Er mwyn cefnogi staff i gyflawni ar gyfer llesiant pobl, dylai'r awdurdod lleol sicrhau bod yr holl dempledi ac adnoddau cofnodi'n gyfredol yn unol â gofynion cyflwyno'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a'r gofynion i sicrhau bod templedi asesu ar gyfer oedolion a phlant yn gyson â'r rheini a ddefnyddir gan gydweithwyr ar draws ôl troed y bwrdd iechyd.

- Pobl – llais a dewis

Mae buddsoddiad parhaus Cyngor Sir Ddinbych i wella mynediad drwy Bwynt Mynediad Unigol, Pwyntiau Siarad a Chyfeirwyr Cymunedol yn unol cyd-fynd â gofynion y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant.

Fodd bynnag, mae dangosyddion perfformiad ac arolwg gofawyr yr awdurdod lleol yn dangos bod bron chwarter o'r ymatebwyr wedi adrodd iddynt gael anhawster wrth gael y wybodaeth a'r cyngor cywir pan oedd eu hangen arnynt. Mae angen i uwch-reolwyr sicrhau bod y cyfuniad o Bwyntiau Mynediad Unigol a Phwyntiau Siarad yn parhau i fodloni'r gofyniad i ddarparu ymatebion amserol a chymesur ac nad ydynt wedi cyflwyno cam ychwanegol diangen neu oedi yn y broses i bobl sy'n agored i niwed a'u gofawyr sy'n gymwys i gael gofal a chymorth a reolir. Dylai'r awdurdod lleol fanteisio ar yr hyn a ddysgir o unrhyw gwynion i'r gwasanaethau gweithredol am gyfathrebu gwael neu ddiffyg gwybodaeth.

Mae adroddiad blynyddol y Cyfarwyddwr yn cynnwys llawer o ganmoliaethau gan bobl sydd wedi defnyddio gwasanaethau ac mae hunanwerthusiad diweddar o wasanaethau i oedolion hŷn a gynhaliwyd gan yr awdurdod lleol yn cynnwys enghreifftiau o arfer da a chanlyniadau da i bobl. Mae'r defnydd cadarnhaol o'r enghreifftiau hyn yn dangos

dealltwriaeth glir o bwysigrwydd meithrin cydberthnasau cadarnhaol a gweithio mewn partneriaeth â staff a phobl sy'n defnyddio gwasanaethau i nodi a gwneud y gorau o'u cryfderau a'u hadnoddau personol er mwyn cynnal eu hannibyniaeth.

Mae'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant hefyd yn ymwneud â chefnogi pobl sy'n darparu gwasanaethau cymdeithasol, gan eu grymuso i gydgyhyrchu atebion gyda phobl y mae angen gofal a chymorth arnynt a gofalwyr y mae angen cymorth arnynt. Mae eu hyder a'u cymhwysedd yn hanfodol er mwyn cyflwyno gwasanaethau'n effeithiol ac rydym yn cydnabod manteision dathlu'r nifer o ganmoliaethau a dderbyniwyd a'r cynnydd da a wnaed tuag at gydgyhyrchu a rhoi'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant ar waith yn adroddiad y cyfarwyddwr. Rydym hefyd yn cydnabod y pwyslais y mae'r awdurdod lleol yn ei roi ar ennill 'gwobrau' a'r hwb y mae'r cyflawniadau hyn yn ei roi i forâl staff. Fodd bynnag, dylai adroddiad y Cyfarwyddwr hefyd ddangos bod yr awdurdod lleol yn cael adborth gan bobl a chynnwys cydbwysedd o sylwadau, gan gynnwys y rheini lle nad yw'r adborth yn gadarnhaol ac wedi arwain at welliannau neu a fydd yn eu hysgogi.

Mae cyfathrebu â phobl yn eu dewis iaith yn parhau i fod yn her i Gyngor Sir Ddinbych. Mae'r awdurdod lleol yn cydnabod yr her ac yn dangos creadigrwydd yn ei ymateb drwy wneud pethau fel sefydlu Grŵp Aelodau Cymraeg, sef pwyllgor y cyngor a sefydlwyd yn ffurfiol sydd â chyfrifoldeb am oruchwyllo strategaeth Gymraeg y cyngor.

Ceir arweinyddiaeth a threfniadau llywodraethu cadarn yn y gwasanaethau plant. Mae staff rheng flaen a rheolwyr timau yn elwa ar wybodaeth sylweddol prif ymarferydd gwaith cymdeithasol hynod profiadol sy'n hael wrth rannu'r hyn y mae wedi'i ddysgu ac yn annog myfyrio. Mae'r ymarferydd yn darparu cydbwysedd a goruchwyliaeth i dîm rheoli gweithredol profiadol a brwdfrydig sy'n awyddus i roi cynnig ar syniadau newydd.

Mae aelodau eithaf newydd o dîm uwch-reolwyr y gwasanaethau oedolion wedi dod â syniadau, profiadau a safbwyntiau newydd i'r gwasanaeth. Mae rheolwyr timau wedi dweud wrthym am y cymorth da a gaiff ei gynnig iddynt a'r cyfleoedd sydd ganddynt i fod yn greadigol wrth chwilio am atebion i ddiwallu anghenion cymwys.

Mae ein gwaith i fonitro'r trefniadau diogelu wrth amddifadu o ryddid wedi nodi nad yw'r awdurdod lleol, yn debyg i lawer o rai eraill yng Nghymru, yn gallu bod yn sicr nad yw hawliau dynol pobl yn cael eu torri drwy gael eu hamddifadu o'u rhyddid yn anghyfreithlon. Byddwn yn parhau i fonitro hyn.

- Partneriaethau

Mae ein gweithgaredd â ffocws drwy'r flwyddyn wedi cynnwys darllen detholiad o ffeiliau achos plant. Darparodd y ffeiliau achos dystiolaeth o weithio amlasiantaeth da a chiplun o'r heriau sy'n wynebu gweithwyr proffesiynol rheng flaen yn eu gwaith i gadw plant yn ddiogel. Roedd achosion weithiau'n cynnwys heddlu o amrywiaeth o luoedd, nyrsys arbenigol a'r sector gwirfoddol, ac roeddent yn gofyn i'r staff ddangos creadigrwydd a chadernid i gyflawni canlyniadau da i blant.

Roedd cofnodion o gyfarfodydd yn y ffeiliau achos o safon dda ac, er y gallai rhai camau gweithredu fod wedi bod yn fwy amserol ac roedd rhai cyfleoedd bach a gollwyd, roedd y gwaith yn dda ar y cyfan ac roedd yn amlwg mai'r plant oedd ffocws y gwaith.

Mae gwasanaeth ailalluogi a chlwestwr Camu i Lawr Sir Ddinbych sy'n gweithio ar y cyd â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn adrodd bod llai o oedi wrth drosglwyddo gofal o gymharu â'r flwyddyn flaenorol ac nad oes angen pecyn gofal a chymorth chwe mis yn ddiweddarach ar 78% o'r oedolion sy'n cwblhau cyfnod ailalluogi. Mae hwn yn ffigur uchel a dylai rheolwyr sicrhau bod y gwasanaeth hwn yn cael ei dargedu'n gywir er mwyn cael buddion gwell.

- Atal

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gwneud cyfraniad cadarnhaol at nifer o ffrydiau gwaith cydweithredol a rennir ar draws y rhanbarth, gan gynnwys agenda'r tîm adnoddau cymunedol. Mae tîm adnoddau cymunedol gweithredol cyntaf Cyngor Sir Ddinbych yn Ysbyty Brenhinol Alexandra yn y Rhyl wedi bod ar waith am dros 12 mis. Yn ystod gweithgaredd monitro â ffocws, gwelsom fod ystafell y tîm yn byrlymu â gweithgarwch a bod gwybodaeth berthnasol yn cael ei rhannu er budd y bobl sy'n dibynnu ar wasanaethau.

Gwelsom fod y gwasanaeth ar daith i integreiddiad cadarnhaol, gyda gweithwyr proffesiynol eisoes yn manteisio ar rai cyfleoedd i leihau dyblygu a darparu gwasanaethau llyfn i bobl ag anghenion gofal a chymorth. Gwelsom hefyd ddealltwriaeth amrywiol o ddiben a buddion posibl sgysiau 'yr hyn sy'n bwysig'; mae angen hyfforddiant pellach ar rai aelodau o'r tîm er mwyn sicrhau bod ganddynt well dealltwriaeth o bwysigrwydd sicrhau bod gwasanaethau'n dod yn fwy effeithlon a chynaliadwy. Mae'r tîm adnoddau cymunedol diweddaraf yn Rhuthun yn ychwanegiad cadarnhaol ac mae'r awdurdod lleol wedi cael ei annog i barhau i sefydlu canolfannau timau adnoddau cymunedol.

Mae oedi yn y broses o ddiogelu oedolion yn Sir Ddinbych wedi cael ei amlygu fel maes sy'n peri pryder i AGC ers peth amser. Mae nifer fawr o ymholiadau diogelu nad ydynt yn cael eu cwblhau o fewn 7 niwrnod sy'n awgrymu nad yw'r gwasanaeth yn darparu ymateb amserol i oedolion sydd mewn perygl o gael eu cam-drin.

Mae uwch-reolwyr yng Nghyngor Sir Ddinbych yn pennu'r llwybr tuag at gymunedau sy'n seiliedig ar atal a chryfderau yn glir. Mae posteri a deunyddiau dysgu yn weladwy mewn swyddfeydd a dywedodd staff wrthym am yr 'olwyn adnoddau' a ddefnyddir i ategu'r gwaith a sicrhau bod cryfderau pobl yn cael eu cydnabod fel adnodd er mwyn diwallu eu hanghenion eu hunain. Dylai'r awdurdod lleol adeiladu ar y gwaith hwn drwy ddatblygu ymgyrchoedd cymunedol a mentrau cymdeithasol ymhellach.

Drwy gydol 2018, roedd ein rhaglen waith yn canolbwyntio ar blant a phobl ifanc â phrofiad o ofal. Casglwyd tystiolaeth ansoddol o arolygiadau plant a maethu chwe awdurdod lleol, 22 o hunanwerthusiadau a gwblhawyd gan awdurdodau lleol, cyfarfodydd her a gynhaliwyd gyda'r awdurdodau lleol hynny nad oeddent yn destun arolygiad, a gweithgarwch ymgysylltu gyda phlant â phrofiad o ofal, y rhai oedd wedi gadael gofal a gofalwyr maeth. Caiff yr adroddiad ei gyhoeddi ar ein gwefan ac amlinellir y canfyddiadau allweddol mewn perthynas â phroffil, digonolrwydd, arfer, partneriaethau, sefydlogrwydd, llywodraethu a rhianta corfforaethol. Mae llawer o'r meysydd i'w gwella rydym wedi'u nodi yn cael eu hystyried gan Grŵp Cynghori'r Gweinidog Llywodraeth Cymru ar gyfer gwella canlyniadau i blant a phobl ifanc â phrofiad o ofal ac rydym hefyd yn gobeithio y bydd awdurdodau lleol yn ystyried eu cyfraniad eu hunain at ymdrin â'r canfyddiadau hyn.

Cynllun Adolygu Perfformiad AGC ar gyfer 2019/20

Bydd ein rhaglen arolygu thematig wedi'i threfnu ar gyfer 2019/20 yn canolbwyntio ar atal a hyrwyddo annibyniaeth i bobl hŷn ac ar gyfer yr arolygiad thematig o wasanaethau plant, bydd y ffocws ar atal, partneriaethau a phrofiadau plant anabl. Dewiswyd Cyngor Sir Ddinbych am arolygiad o'r gwasanaethau i oedolion hŷn ac, ar amser ysgrifennu'r llythyr hwn, disgwylir i'r arolygiad ddechrau yn fuan.

Ynghyd â'r rhaglen arolygu thematig, byddwn yn cynnal gweithgareddau ymgysylltu a fydd yn cyd-fynd â thema'r arolygiadau a byddwn yn cyfarfod â phobl sy'n derbyn gwasanaethau gofal chymorth. Byddwn yn cynnull cyfarfod â'r awdurdod lleol a'i bartneriaid allweddol yn ystod yr haf i gynnal adolygiad dilynol o'r hunanwerthusiad o waith i hyrwyddo annibyniaeth i bobl hŷn a gyflwynwyd gan awdurdodau lleol ym mis Ionawr 2019. Caiff adroddiadau cenedlaethol eu cyhoeddi ar ôl i'r rhaglen arolygu thematig a'r gweithgareddau ymgysylltu gael eu cwblhau

Rydym yn ymwybodol bod Swyddfa Archwilio Cymru wedi ymgymryd â pheth gwaith ar Bwyntiau Mynediad Unigol yn Sir Ddinbych a byddwn hefyd yn edrych ar hyn yn ein harolygiad sydd ar ddod o'r gwasanaethau i oedolion hŷn. Byddwn hefyd yn edrych ar drefniadau ailalluogi a rhyddhau o ysbytai a'r ffordd y mae'r gwasanaethau hyn yn gweithio gyda'i gilydd i gefnogi pobl i aros yn annibynnol. Mae diogelu oedolion bob amser yn ffocws yn ein harolygiadau.

Bydd ein gweithgaredd â ffocws gyda'r gwasanaethau plant yn cynnwys edrych ar sawl gwaith y mae gweithiwr cymdeithasol plant yn newid.

Bydd AGC yn parhau i weithio gydag AGIC i arolygu timau iechyd meddwl cymunedol ar y cyd. Byddwn hefyd yn cymryd camau dilynol i adolygu'r argymhellion a wnaed yn yr adolygiad thematig ar y cyd gan AGIC ac AGC o dimau iechyd meddwl cymunedol yn ystod y cyfarfodydd â phenaethiaid gwasanaeth a gynhelir ddwywaith y flwyddyn.

Mae AGC yn gweithio ar y cyd ag Arolygiaeth Cwnstabwliaeth Ei Mawrhydi (Arolygiaeth Cwnstabwliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi), Arolygiaeth Prawf Ei Mawrhydi, AGIC ac Estyn i ddatblygu model ar gyfer cydarolygu trefniadau amddiffyn plant yng Nghymru. Byddwn yn treialu un model yn ystod hydref 2019. Gyda'r pwyslais ar gydweithredu ac integreiddio mewn gwasanaethau cyhoeddus, mae AGC yn gweithio'n agos gydag arolygiaethau eraill i rannu gwybodaeth ac i gynllunio arolygiadau ar y cyd. Byddwn yn gweithio'n agos gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i gefnogi gwelliannau mewn gwasanaethau gofal cymdeithasol.

Sylwer bod y llythyr hwn wedi cael ei anfon at gydweithwyr yn Swyddfa Archwilio Cymru, Estyn ac AGIC hefyd. Mae AGC yn gweithio'n agos gydag arolygiaethau partner i ystyried y safbwynt corfforaethol ehangach y mae gwasanaethau cymdeithasol yn gweithio ynddo, ynghyd â chyd-destun lleol ar gyfer perfformiad gwasanaethau cymdeithasol.

Byddwn yn cyhoeddi fersiwn derfynol y llythyr hwn ar ein gwefan.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sharon Eastlake', written in a cursive style.

Sharon Eastlake
Pennaeth Arolygu Awdurdodau Lleol Dros Dro
Arolygiaeth Gofal Cymru

Cc.
SAC
AGIC
Estyn